

**UNIVERSITAT
JAUME·I**

**TREBALL FINAL DE GRAU EN
MESTRE/A D'EDUCACIÓ
INFANTIL/PRIMÀRIA**

**Creació artística i emocional a l'escola
prenent com a referent a l'artista
contemporània Anna Talens.**

Nom de la persona a avaluar: Alba Martorell Rodríguez

Nom de la persona a tutoritzar el TFG: Marc Ribera Giner

Àrea de Coneixement: Didàctica de l'Expressió Plàstica

Curs acadèmic: 2022-2023

ÍNDEX

1. AGRAÏMENTS	3
2. RESUM	4
3. INTRODUCCIÓ	5
3.1 Justificació del projecte	5
3.2 Hipòtesi de la investigació	5
3.3 Objectius de la investigació	5
4. INTRODUCCIÓ TEÒRICA: ESTAT DE LA QÜESTIÓ	6
4.1 L'art emocional a les aules	6
4.2 Art contemporani: Anna Talens com a artista referent	6
4.3 Art trobat (objet trouvé) i sentiment de pertinença	11
4.4 Museu com a mitjà intermediari i de procés	13
5. PROPOSTA A PARTIR D'UNA REFERENT	14
5.1 Objectius	15
5.2 Metodologia	15
5.3 Temporalització	15
5.4 Resultats	21
6. CONCLUSIONS	22
7. BIBLIOGRAFIA I WEBGRAFIA	23
8. ANNEXOS	24
- Annex I: primer correu electrònic d'Anna Talens	24
- Annex II: entrevista a Anna Talens	24
- Annex III: conversa de WhatsApp amb Anna Talens	26
- Annex IV: exposició infantil al museu Mucbe de Benicarló	27

1. AGRAÏMENTS

Al meu tutor Marc, als meus cosins Julen i Nagore, i especialment, a Anna Talens. Heu sigut les quatre potes que sostenen aquesta cadira anomenada treball de final de grau. Moltes gràcies!

2. RESUM

L'art té, l'aparentment minúscula, però enorme capacitat, d'expressar tot allò que les paraules no poden; i són els museus els que ens obrin les portes al coneixement d'aquesta expressió. És per això que el meu treball està enfocad a realitzar una creació artística prenent com a referència a l'artista valenciana Anna Talens, amb la finalitat que l'aula potencie la seua sensibilitat amb l'entorn que li envolta i la bellesa dels petits detalls quotidians. A través del concepte "art trobat" (més conegut com *objet trouvé*) i mitjançant la galeria que disposem a la meua ciutat, crearem una barreja d'exposició i taller en la qual predominen dos factors: petxines (atés que vivim en una ciutat de costa) i la temàtica "L'entorn que m'envolta". Des del meu humil punt de vista, crec que els infants són els artistes més infravalorats quan, brindant-los els recursos necessaris, són capaços de crear, compondre i imaginar igual o fins i tot més que les persones adultes. Dur a terme aquest treball significa molt per a mi per la càrrega i transversalitat emocional que em provoca la referent .

Paraules claus: educació emocional, orígens, museu, art contemporani, procés creatiu.

ABSTRACT

Art has, the apparently tiny, but enormous capacity, to express everything that words cannot; and it is the museums that open the doors to the knowledge of this expression.

That is why my work is focused on making an artistic creation taking as a reference the valencian artist Anna Talens, with the aim that the classroom enhances its sensitivity to the environment that surrounds it and the beauty of small details everyday. Through the concept of "found art" (better known as *objet trouvé*) and through the gallery we have in my city, we will create a mixture of exhibition and workshop in which two factors predominate: shells (since we live in a coastal city) and the theme of "The environment that surrounds me". From my humble point of view, I believe that children are the most undervalued artists when, given the necessary resources, they are able to create, compose and imagine equally or even more than adults. Carrying out this work means a lot to me because of the emotional load and transversality that the reference causes me.

Keywords: emotional education, origins, museum, contemporary art, creative process.

3. INTRODUCCIÓ

3.1 Justificació del projecte

El *quid* de la qüestió naix en les pràctiques realitzades al llarg del grau acadèmic i més concretament en l'assignatura cursada en tercer de carrera: *Creativitat i Didàctica de les Arts Visuals*. En ella se'ns va donar a conèixer a diversos/es artistes de la zona i és ací quan esbrine qui és Anna Talens: la referent del meu Treball de Final de Grau.

Els infants saben de molts artistes coneguts, com pot ser Picasso, evidentment, però no es té en compte que en el nostre ambient més pròxim, a tan sols uns pocs passos, existeix un gran nombre de referents per descobrir. Si als alumnes se'ls proporciona un ventall creatiu (referents, eines, temàtiques, conceptes...) i mitjans (museus) poden expressar les seues emocions i arribar a comprendre que a vegades menys significa més; que els detalls més significatius recauen en els elements més quotidians, que potser el procés inventiu posseeix més significat que l'obra final.

El voler dur a terme aquest projecte, aflora de la necessitat d'estimular l'art emocional a les aules, tenint en compte el lloc en el qual ens trobem, és a dir, l'entorn pròxim dels xiquets i xiquetes.

3.2 Hipòtesi de la investigació

La implementació d'una proposta artística educativa, basada en una artista contemporània de la zona, que impulse la col·laboració, la creativitat i el diàleg reflexiu de l'aula, conduirà a un major desenvolupament de les habilitats socioemocionals, una major expressivitat i un millor rendiment acadèmic i emocional.

S'espera que aquesta proposta establisca un entorn de suport que alimente la creativitat, el pensament crític i promoga la valoració i comprensió de les arts juntament amb el seu nexa cap a la societat: els museus. A través de la participació activa en activitats artístiques col·laboratives i amb els materials a manipular, els estudiants experimentaran un sentit de pertinença i apoderament, fomentant un aprenentatge més significatiu i una major motivació per al creixement i desenvolupament personal.

3.3 Objectius de la investigació

Els objectius que vull aconseguir amb aquest treball de final de grau són:

- Dissenyar una proposta basada en una artista contemporània.
- Efectuar aquesta proposta.
- Vincular aquesta proposta a un museu proper.
- Donar a conèixer la relació existent entre: educació, procés creatiu, i museu.

4. INTRODUCCIÓ TEÒRICA: ESTAT DE LA QÜESTIÓ

4.1 L'art emocional a les aules

L'educació artística i emocional són dues àrees educatives fonamentals per al desenvolupament integral i sentimental de les persones, en aquest cas, de xiquets i xiquetes.

D'una banda, l'artística fa referència a l'ensenyament de les arts visuals, la música, la dansa i el teatre. L'objectiu d'aquesta resideix a desenvolupar la creativitat, l'expressió i l'apreciació de les arts en l'alumnat; a més pot estimular el desenvolupament d'habilitats socials i emocionals com ara la col·laboració, la comunicació i fins i tot, l'autoexpressió. D'altra banda, l'art emocional té un sentit innovador en el camp de l'educació, que busca avivar l'expressió i comprensió de les emocions a través de l'art.

És en aquest punt on trobem una certa connexió: un vincle entre l'art i les emocions. Totes dues disciplines s'enriqueixen mútuament. L'educació emocional proporciona als alumnes les habilitats i eines necessàries per a comprendre i gestionar les emocions en un context artístic. L'educació artística, d'altra banda, brinda als estudiants un espai per a explorar i expressar les seues emocions, la qual cosa enforteix la seua intel·ligència emocional.

Si bé és cert que a poc a poc l'àmbit emocional va prenent més importància a l'aula, no sempre ha sigut així, i molt menys, el fet d'establir una connexió amb la branca artística; la inclusió de l'educació emocional i artística en el currículum escolar crea un ambient propici per al creixement emocional i creatiu dels estudiants. Es fomenta l'autoconsciència, l'autoexpressió i la capacitat de comunicar-se de manera efectiva amb els altres. A més, promou la comprensió de les arts i es desenvolupa el sentit d'identitat i pertinença a la comunitat educativa i a l'entorn que els envolta.

Els sentiments formen part de la nostra vida quotidiana, del nostre passat, present i futur. Tal com afirma García (2012) "esta es la clave de considerar a las emociones como parte del aprendizaje, por lo cual la educación emocional se constituye, por derecho propio, en una necesidad que va más allá del ámbito escolar". A més, sent conscients com a persones, i encara més, com a futurs docents, del calibre que suposa expressar les nostres emocions, tenint en compte que no sempre és fàcil, "mientras que hablar sobre nuestras emociones es algo muy personal e incómodo para ciertas personas, las obras de arte nos brindan la posibilidad de analizar dichas emociones al margen de la persona" (Ivcevic et al., 2014), per què no brindar a l'alumnat vies per a poder manifestar-les? És ací quan el paper de l'educació artística ,cobra valor.

4.2 Art contemporani: Anna Talens com a artista referent

Quan parlem sobre art contemporani, fem al·lusió a una forma d'expressió artística que inclou una àmplia varietat de mitjans i estils. En contraposició a les formes d'art més tradicionals, es focalitza a posar en qüestió les normes i les convencions de l'art establert, obrint el camp per a noves idees o

exploracions. Amb la seua diversitat i cerca constant de nous horitzons, convida a reflexionar sobre la nostra realitat i qüestionar les convencions instaurades. És un reflex del nostre temps, una finestra oberta a l'expressió d'idees, sentiments i missatges que ens interpel·len i fomenten el pensament crític. És un estil artístic que trenca barreres i elimina les limitacions tradicionals, la qual cosa permet als artistes explorar nous mitjans, tècniques i enfocaments. Ja no és només una presentació estètica, sinó un missatge d'idees i reflexions profundes sobre la societat, la política, la cultura i fins i tot la pròpia existència. La diversitat de l'art postmodern ens mostra la diversitat d'opinions i veus de la nostra societat; qualsevol obra d'art pot tindre moltes interpretacions i per això és tan rica. Ens instiga i espanta a mirar més enllà de l'obvi, qüestionar les nostres pròpies percepcions, ampliar la nostra comprensió del món que ens envolta i desenvolupar un pensament més emocional.

Amb el llibre de Klein i Klein (2013) els infants poden arribar a apreciar i entendre amb claredat aquest concepte d'art. Descriuen com els artistes no deixen de crear maneres noves de fer art; concretament des de la dècada dels 60, fan ús de materials com ara pintura, tinta, marbre i bronze, a més de produir un altre tipus de pràctiques artístiques com performances, instal·lacions i fins i tot, jocs. Actualment, les persones dedicades a l'àmbit creatiu, volen intentar trencar la tradició o amb el suposat concepte que es té d'aquesta branca creativa.

Aprofundint una mica més en el procediment de l'art contemporani per exemple, Ann Hamilton és una artista visual contemporània coneguda per crear instal·lacions que conviden al públic a ser partícip de les seues obres; en una d'elles, tal i com es pot observar en la imatge, va incloure un monticle de 14.000 camises de treball blaus doblegades



Ann Hamilton. Instal·lació de *Indigo blue*, 2007. San Francisco Museum of Modern Art.

(Autor de la fotografia: John McWilliams, Ann Hamilton, Ian Reeves)

En la mateixa línia trobem a Martín Azúa, un artista i dissenyador basc. Azúa va crear una obra prou peculiar, ja que aquesta pot guardar-se en la butxaca. Tal com es pot examinar en la imatge inferior, va elaborar una espècie de casa portable en la qual cal destacar que un costat estava cobert de color or, característica a destacar de l'art d'una altra època i que encara es conserva en el contemporani. Ha sigut un color i material predominant en l'art religiós, tant en l'Antic Egipte com en la religió cristiana i fins i tot en la religió hindú; actualment continua considerant-se un símbol del trascendental, valuós, transformador i sagrat.



Martín Azúa, *Basic House (Casa básica)*, 1999. Col·lecció del MoMa de Nova York

Aproximant-nos cada vegada més a la nostra zona, a la Comunitat Valenciana, trobem a una artista una mica especial: Anna Talens. Atés que es tracta d'una artista de la zona, i gràcies a diverses casualitats de la vida, he tingut la sort de poder contactar amb ella i poder plantejar-li una sèrie de preguntes així com donar-li a conèixer la meua proposta (vegeu en Annex I, II i III). Quan li vaig comentar al meu tutor Marc les meues primeres idees sobre aquest treball, i més concretament, sobre la referent d'aquest, l'atzar va jugar al meu favor i va resultar que Anna Talens és de Carcaixent, com el meu tutor, i així mateix, va estudiar amb ell Belles Arts a València.

Així doncs, el meu tutor va contactar amb ella, li va comentar la situació sobre el meu treball, i sense cap problema vaig acabar contactant personalment amb ella. Gràcies a aquesta proximitat i acostament a la realitat, he pogut establir millor les bases del meu projecte i poder enfocar-ho amb millor perspectiva, ja que la persona en la qual m'he inspirat i consolidat el meu treball, ha pogut oferir-me *feedback* i informació profitosa.

En l'entrevista realitzada via Google Drive aquest mateix 2023 (vegeu en Annex II), Talens em compta una mica quant a la seua biografia, les seues vivències, i aprofundir en el seu motiu d'inspiració. Anna Talens es una artista visual, encara que ella sempre s'ha considerat així o amb eixes qualitats, procedent de Carcaixent i doctora en Belles Arts per la Universitat Politècnica de València. Recorda la seua infància amb dolçor, fent especial èmfasi en els seus dots de crear amb les mans, la gran capacitat reflexiva que tenia i la seua admiració per la branca artística (independentment de si era l'art, la lectura o la música). Afirmar que durant el seu trajecte com a estudiant ha tingut dos moments decisius; en primer lloc, cursar la carrera de Belles Arts va suposar enfrontar-se a diverses inseguretats. En l'època en la qual ens trobem, les arts solen estar bastant infravalorades o no es consideren estudis de pes i importància per a persones amb notes elevades, és per això que l'artista transmet que en el seu moment va tindre pensaments i inquietuds similars. En segon lloc, el punt d'inflexió de realitzar l'Erasmus ha sigut clau per a la seua formació i aprenentatge personal, donant així importància a altres cultures i els xicotets detalls que les diferencia i les fa úniques: en la diferència radica la bellesa.

En una de les preguntes realitzades, Talens afirma "...creo que todo artista presta atención a una cosa, que en mi caso es una mezcla de intuición y exploración". Aquesta afirmació es torna evident amb tan sols apreciar alguna de les seues obres. En el fons dels seus projectes s'oculta una duplicitat temàtica, i poètica: la que uneix el comú i l'extraordinari, el material palpable i el líric en la seua producció. En els seus procediments de treball, podríem dir que coexisteixen diversos oposats; destaquen la suavitat i sensibilitat de combinar processos i materials de treball tradicionals amb recursos que inevitablement s'associen al temps contemporani, com l'acumulació i la repetició, la senzillesa minimalista, i fins i tot, colors com ara l'or, molt característic i atractiu no sols en l'art antic si no que també en el contemporani.

A continuació, al·ludint a la proposta que posteriorment exposaré i desenvoluparé, les obres de Anna Talens en les quals he consolidat el meu disseny educatiu artístic han sigut les dos següents:



Anna Talens. *Red de niebla*, 2013. Espace Surplus Berlin.



Anna Talens. *Beauty and decay*, 2014. Proyecto específico para "Between you and me".

4.3 Art trobat (*objet trouvé*) i sentiment de pertinència

El concepte de *objet trouvé* és una idea central en l'art contemporani que desafia les nocions tradicionals de creació artística. Va ser introduït per l'artista francès Marcel Duchamp en el segle XX i ha tingut un impacte significatiu en la forma en què actualment entenem i apreciem l'art. Aquesta tècnica es refereix a la pràctica de prendre un objecte quotidià, sovint considerat utilitari o fins i tot que, *a priori*, manca de valor, per poder presentar-ho com una obra d'art. Duchamp és conegut per representar objectes com a urinaris o rodes de bicicleta com a obres d'art, simplement seleccionant-los i mostrant-los en un context artístic; podem afirmar que aquesta idea desafia les convencions establides sobre el que pot considerar-se art. Posa en qüestió la noció d'originalitat, l'habilitat tècnica i la intenció de l'artista. En prendre un objecte trobat i presentar-lo en un espai artístic, Duchamp va plantejar interrogants sobre l'autoria i el valor intrínsec de les obres d'art.

L'*objet trouvé* convida a reconsiderar la nostra relació amb els objectes i l'entorn que ens envolta; ens anima a mirar més enllà de la seua funció utilitària i apreciar la seua estètica, el seu context i el seu potencial simbòlic. La bellesa i l'art poden trobar-se en el més ordinari i ens repta a ampliar la nostra percepció i apreciació del que ens envolta. A més, és un concepte que ha influït en moviments artístics posteriors, com l'art conceptual i el *ready-made* (és a dir, creacions a partir de la unió i/o reconstrucció de diversos objectes). Aquest fet ha permès als artistes explorar la idea de l'apropiació, el collage i la recontextualització a més de qüestionar els límits entre l'art i la vida quotidiana.

En l'entrevista realitzada (vegeu en Annex II), Talens es mostra escarida a l'hora de parlar sobre aquest estil, però les seues paraules es noten tan sinceres que semblen traspasar la pantalla. Per a ella tot el que embolica a aquest art comporta una càrrega emocional bé siga en aquest temps o en el passat; passa de ser artista a convertir-se en una mena d'arqueologa recol·lectant records per a poder reconstruir-los en la realitat actual. Les tècniques que utilitza són variades, però per la seua diligència per recuperar mètodes manuals primitius, que ens parlen de la tradició i del passat a un nivell material per a acostar-nos-el també en l'emocional, part d'una actitud exhaustiva, perfeccionista i detallista, concedint així a cada obra el seu temps i el seu espai. D'acord amb això, García afirma en el seu article sobre educació emocional:

La educación emocional debe ser vista, conceptualizada y puesta en marcha para procurar que los y las educandos se conozcan a sí mismos y conozcan a los demás, se respeten, respeten a los otros y al entorno donde viven, de manera que se pueda plantear el desarrollo integral de su personalidad como requisito para la construcción de la felicidad. (2012, p.19)

Entenem millor aquest concepte amb exemples com Pae White. Aquesta artista estatunidenca és coneguda per les seues representacions úniques de la naturalesa i els objectes quotidians,

principalment a través de les seues obres mòbils flotants. White vincula l'art amb el recreatiu, un aspecte que sempre és present en les seues obres. Una dels principals metes en les obres de Pae White, és jugar amb les perspectives de l'espectador qui, en enfrontar-se a l'aparent senzillesa d'un objecte comú, es veu immers en una trama complexa de components recognoscibles superposats. Comprén diversos suports i materials, des de porcellana, paper, tapissos en llana i seda, fulles d'arbres, roses de dacsca, obres amb llum de neó... ensenyorint-se així de l'espai per a convertir-lo en una part més de la creació. En la fotografia inferior es pot apreciar com aquesta artista ha usat roses de dacsca suspeses en l'aire i ressaltar que són de color daurat, particularitat assenyalada en el punt anterior sobre l'art contemporani.



Pae White. *Small world*, 2018. Galería Elvira González

Un altre model a destacar sobre l'art trobat és Marcel Broodthaers. Va ser un artista visual belga, pertanyent al corrent de l'art conceptual i amb impacte per la literatura i el Surrealisme. Broodthaers utilitzava sovint materials trobats o rebutjats, com per exemple mobles d'aspecte antic, materials orgànics, i un component bastant interessant: les corfes d'ou. La raó de l'obra a examinar en la qual apareixen les corfes d'ou recau en el trencament del que s'estableix com a tradicional: l'autor va col·locar les corfes en dos llocs de manera intencionada i contrastada per a donar a pensar a l'espectador, en primer lloc, que les corfes ubicades a l'armari són com la idea que entenem socialment de quadre tradicional (que està a una altura determinada, delimitat en un marc, "atrapat"...) i en segon lloc, la resta de corfes situades en la taula incita a pensar que s'exposa com si estiguera en una espècie de pedestal trencant així amb el cànon artístic preestablert.



Marcel Broodthaers. *White cabinet and White Table*, 1965. MoMa, New York.

4.4 Museu com a mitjà intermediari i de procés

Prenent com a referència l'afirmació de l'article de del Cerro Cusidó (2021):

La funció educativa dels museus respon a dos àmbits d'aplicació complementaris. D'una banda, fer accessibles els continguts patrimonials i els valors culturals de la institució a un públic general, gens o poc especialitzat en el tema del museu o l'exposició; i, d'altra banda, reforçar i facilitar la funció educativa (extraescolar i formació adulta) de la institució museística com a espai públic de coneixement, ja sigui en coneixement empíric o en valors ciutadans (p. 94)

La labor pedagògica dels museus és indispensable per a l'enriquiment cultural i l'aprenentatge de l'alumnat. Aquests ofereixen una àmplia gamma d'activitats i mitjans educatius que van més enllà de l'ensenyament clàssic. Mitjançant les seues exposicions, programes interactius, visites guiades i tallers, brinden a les escoles oportunitats úniques per a aprendre sobre art, història, ciència, cultura i diverses disciplines. Metafòricament parlant, podríem dir que els museus són com una finestra entre el públic i l'artista; el vincle que uneix a totes dues figures, el punt de trobada entre l'espectador i l'obra, el desenllaç entre el pensament del públic i la realitat de l'artista.

Amb el transcurs del temps, la figura del museu ha anat evolucionant, i a més de ser un espai de coneixement també s'ha convertit en un espai d'interacció en el qual preval més el procés creatiu que l'obra final en si. D'acord amb Barbe-Gall (2009):

A més, una gran part de la pintura del segle XX insisteix sobre el procés més que sobre el resultat del treball del pintor ... El quadre ja no apareix com un objecte aïllat, delimitat, sino com un espai obert (p. 36)

Aquesta cita va enllaçada amb punts tractats anteriorment on es donava a conèixer l'art contemporani i les seues característiques i objectius a més d'artistes que van més enllà del marc artístic. No obstant això, encara que el meu primer plantejament de la proposta que explicaré a continuació anava a ser una exposició artística com a tal, en una de les converses que vaig mantenir amb Anna Talens via WhatsApp (vegeu en Annex III) em va suggerir i va advertir que en podria ser més interessant realitzar un taller perquè és una proposta educativa, donant així també més visibilitat al gran ventall de serveis i oportunitats que ofereix un museu. És per això que gràcies a la seua opinió vaig decidir idear una mescla de totes dues idees, d'una banda la que jo prèviament tenia al cap, i per l'altra la que l'artista que prenc com a referent em va brindar; vaig comprendre que si en tot moment estic subratllant i valorant el procés creatiu, és lògic que on recau la importància i el que s'ha de compartir, és aquest desenvolupament artístic.

5. PROPOSTA A PARTIR D'UNA REFERENT

El projecte que he programat, i portat a la pràctica gràcies a dos cosins meus (tots dos cursant 1r de l'ESO) consisteix a realitzar un taller/exposició en el museu de la nostra ciutat (Benicarló), prenent com a referent a l'artista valenciana Anna Talens, i més concretament, prenent com a exemple dues de les seues obres esmentades anteriorment.

Es fa referència a creació artística perquè els alumnes van a fer ús de la creació, valgui la redundància, per a crear un atrapa somnis marí, però també s'al·ludeix a un taller perquè una vegada es realitze l'última sessió en la qual s'emporte als alumnes al museu de la ciutat i s'instaure, es durà a terme l'exposició d'una part (vegeu en Resultat 1) i per l'altra es podrà participar en un mural que ja haurà començat prèviament l'alumnat amb les petxines daurades (vegeu en Resultat 2). D'altra banda, el títol que abastarà el projecte rebrà el nom de "L'entorn que m'envolta", encara que, si l'aula mostra implicació i s'emboïca en la investigació, es podria donar una votació i el títol podria modificar-se sense problema.

Els materials que he tractat i aplicat han sigut: petxines de mar, pinzells, pintura daurada, fil de pescar, pals de fusta per a tindre manteniment central en l'atrapa somnis, un llenç per a poder representar una maqueta del que seria el mural a realitzar i finalment, una pistola de cua calenta encara que es pot substituir per cua transparent per a manualitats.

5.1 Objectius

Les finalitats que pretenc aconseguir en efectuar aquesta creació artística/taller artístic són:

1. Conèixer a una artista contemporània de la zona.
2. Experimentar el concepte *objet trouvé*.
3. Generar curiositat per l'entorn en el que viuen.
4. Comprendre la importància del procés creatiu.

5.2 Metodologia

Els mètodes que empraré per a realitzar aquest projecte són: la investigació artística i els grups reduïts. En primer lloc, la investigació artística fa referència a l'enfocament que combina la pràctica artística amb la investigació acadèmica per a potenciar l'aprenentatge i la creativitat dels estudiants. Aquest permet a l'alumnat descobrir i comprendre l'art a través de l'exploració i l'expressió creativa. Primerament, els xiquets han de recopilar informació en relació a la referència que es prendrà, en aquest cas, de l'artista Anna Talens. Com esmentaré en punts següents, la font principal que tindran seran la mestra de l'assignatura amb ajuda de les tecnologies per tal de buscar informació e imatges així com un documental on s'entrevista a l'artista (vegeu en Referències), i fins i tot podria donar-se el cas de tindre en una segona sessió a la mateixa referent en persona com a font de coneixement. Aquest estudi els proporcionarà consciència i sabers per a respondre a les seues preguntes d'investigació i comprendre el context artístic en el qual treballen. Després, els estudiants seran participants en activitats artístiques utilitzant una varietat de mitjans (el museu de la zona) i mètodes (art trobat) per a explorar i expressar idees. A través de l'experimentació, la reflexió i el diàleg amb companys i mestres, els estudiants desenvolupen el pensament crític, la creativitat i la capacitat de comunicar pensaments a través de les arts.

D'altra banda, durant l'experimentació, l'aula s'organitzarà en grups reduïts: un mètode educatiu basat a treballar amb un nombre limitat d'estudiants en un ambient d'aprenentatge més íntim. Aquesta tècnica fomenta la participació activa dels estudiants, el diàleg i la interacció entre els estudiants a més de considerar que reduir la grandària del grup facilita la col·laboració, el debat i l'intercanvi d'idees entre els iguals.

5.3 Temporalització

Una vegada aplicada i realitzada la proposta, a més de consultar i contrastar amb docents del col·legi en el qual estic de pràctiques, puc afirmar que el curs al qual va destinada és a 6é de Primària, és a dir a 3er cicle. El per què 6é i no un altre curs té una explicació basada en la meua experiència com a mestra; el meu primer any de pràctiques vaig estar en una aula de 3r, el meu segon any en una de 4t, i actualment estic en una de 1r. És per això que he pogut observar

diverses edats, destreses, inquietuds, interessos ... i em reafirma encara més quan he pogut executar el projecte amb xiquets que fa qüestió de mesos estaven en el curs esmentat.

Així mateix prenent com a referència el Decret actual 106/2022 de 5 d'agost, del Consell d'ordenació i currículum de l'etapa d'Educació Primària. [2022/7572], en la matèria d'Educació Plàstica i Visual, concretament, en el bloc 2: experimentació i creació dins dels sabers bàsics, parant esment en la columna de tercer cicle, és a dir, la de sisè de Primària, trobem diferents punts que avalen l'afirmació realitzada.

B2.2. L'experiència artística: processos de treball CE4, CE5, CE6	1r cicle 1r i 2n	2n cicle 3r i 4t	3r cicle 5é i 6é
G1. Les fases del procés creatiu:			
Generació d'idees i creació.	x	x	x
Investigació i creació.		x	x
Avaluació			x
G2. Documentació gràfica de processos:			
Portafolis d'evidències del procés creatiu.	x	x	x
Cartografies d'aprenentatge. Mapes visuals (<i>Visual Thinking</i>).		x	x
Infografies senzilles.			x
G3. Terminologia bàsica per a l'expressió de l'experiència de creació:			
Relativa a tècniques, materials i àmbits d'aplicació de l'expressió gràficoplàstica.	x	x	x
Relativa a tècniques, materials i àmbits d'aplicació del dibuix geomètric.		x	x
Relativa al llenguatge i àmbits d'aplicació de la creació audiovisual.			x
G4. Actituds:			
Esforç, força de voluntat. Capacitat de concentració. Resiliència, superació d'obstacles i fracassos.	x	x	x
Respecte per la diversitat d'idees i produccions alienes i utilització d'un vocabulari inclusiu bàsic.	x	x	x
Tenacitat i constància en la realització i consecució de les diferents tasques.	x	x	x
Cura d'espais i materials de treball.	x	x	x

G5. La creació artística com a experiència social: projectes artístics col·lectius::			
Generació d'idees: creativitat en l'elaboració d'idees i en la presa de decisions.	x	x	x
Consens, respecte i empatia a les aportacions de les companyes i companys en el procés de treball col·lectiu. Sensibilitat i comprensió cap als punts de vista aliens.		x	x
Investigació: cerca i anàlisi de referents.			x
Distribució de tasques: rols en el desenvolupament d'un projecte artístic col·lectiu. Funcions i comeses.	x	x	x
Creació: disseny i producció de la proposta. Cooperació i responsabilitat en la part individual per a contribuir a un objectiu comú i a la cohesió del grup.	x	x	x
Avaluació: resultats en relació als objectius inicials del projecte. Anàlisi i propostes de millora.			x

Graella obtinguda del *DECRET 106/2022 de 5 d'agost, del Consell d'ordenació i currículum de l'etapa d'Educació Primària. [2022/7572].*

D'altra banda, prenent com a referència l'horari d'altres anys de pràctiques i d'aquest, plàstica és una assignatura que, deixant de costat que únicament es dona un dia a la setmana, sol impartir-se a última hora d'o bé un dilluns, o bé un divendres; amb la qual cosa prenem com a referència un d'aqueixos dies, i a partir d'aquest s'establiran unes 5-6 sessions depenent de diversos factors. Destacar també que es duria a terme el mes de maig, ja que, com es llegirà en paràgrafs següents, en anar al museu de la meua ciutat a informar-me sobre tallers i exposicions educatives, la dona que em va atendre em va recomanar repetidament que maig era un mes idoni per a poder posar en pràctica la meua proposta.

Primera sessió

En aquesta primera presa de contacte es donarà a conèixer a Anna Talens mostrant algunes de les seues obres, per a així generar curiositat a l'aula; és a dir, començarà la investigació artística. Es parlarà d'ella i s'animarà a l'alumnat a destacar elements que els pugua cridar l'atenció o generar inquietud. Se'ls explicarà el projecte a realitzar, la relació que manté amb l'artista triada, i la programació que s'espera complir.

Donat el grau d'interés i motivació que puguen presentar, tal i com he mencionat en el punt de la metodologia, es podria plantejar l'afegir una sessió contínua a aquesta en la qual es convidara a Anna Talens, ja que és coneixedora del projecte i podria ocasionar curiositat en l'alumnat i més participació i involucració en la investigació. (Evidentment caldria tornar a contactar amb ella i que, amb molta sort, tinguera disponibilitat).

És necessari subratllar, que no seria un esdeveniment impossible de portar a la pràctica perquè tal com es pot observar en l'Annex I i III, ella mateixa dona a conèixer què és una persona bastant involucrada amb l'educació i tot el referent al món educatiu.

Segona sessió

Durant la segona sessió del projecte, s'anirà amb la classe a la platja més pròxima al centre que he pres com a base. És un entorn que l'alumnat té bastant vist, però no observat amb detall; serà doncs quan tinguen l'oportunitat de veure la platja de la *Mar Chica* amb una altra perspectiva. M'agradaria posar l'accent també en el fet que és en aquesta sessió i en l'última en la qual més es reiterarà la importància del procés esmentada anteriorment en altres punts del treball. És en tot aquest desenvolupament de cerca i creació on recau el valor artístic, on el terme d'art trobat té més sentit i vida. Per a la recol·lecta de petxines, cada alumne portarà una bossa per a poder anar emmagatzemant individualment per a posteriorment poder treballar tots en classe. Serà aconsellable i necessari que els xiquets sàpien que si troben petxines amb forats, resultarà més fàcil després poder passar el fil de pescar per a crear l'atrapa somnis/mòbil sonor.



Segona sessió. Elaboració pròpia.

Tercera sessió

Aquesta sessió, juntament amb la segona són crucials en el projecte, per no dir les més importants. És ací quan l'alumnat es bolca en la proposta i a partir de les nocions que tenen sobre una referent, composen i donen forma a una idea la qual transmeteix certes emocions o connexions en l'entorn quotidià. Per a dur a terme aquesta secció, es formaran grups reduïts per tal de poder agilitzar el procés i poder-se ajudar entre iguals.

Imaginant que la ràtio de l'aula és de 25 alumnes, es dividirà l'aula en 5 grups de 5. En aquesta sessió, 2 dels 5 grups s'encarregaran de pintar petxines de daurat (una que serà pròpia i les altres seran perquè les persones que vagen al museu puguin col·laborar en el procés creatiu del mural) mentre que els altres 3 grups realitzaran els atrapasomnis i el suport d'aquest amb palets de fusta;

el número d'aquests variarà en funció de la destresa i rapidesa que tinga l'alumnat, però es preveu que haurien d'eixir a 2 atrapasomnis per grup.



Tercera sessió. Elaboració pròpia.

Quarta sessió

En la quarta sessió s'efectuaran les mateixes tasques que en la tercera però canviant de grups, és a dir, els 3 grups que estaven amb els atrapasomnis, pintaran petxines de daurat, i els 2 grups restants realitzaran els atrapasomnis.

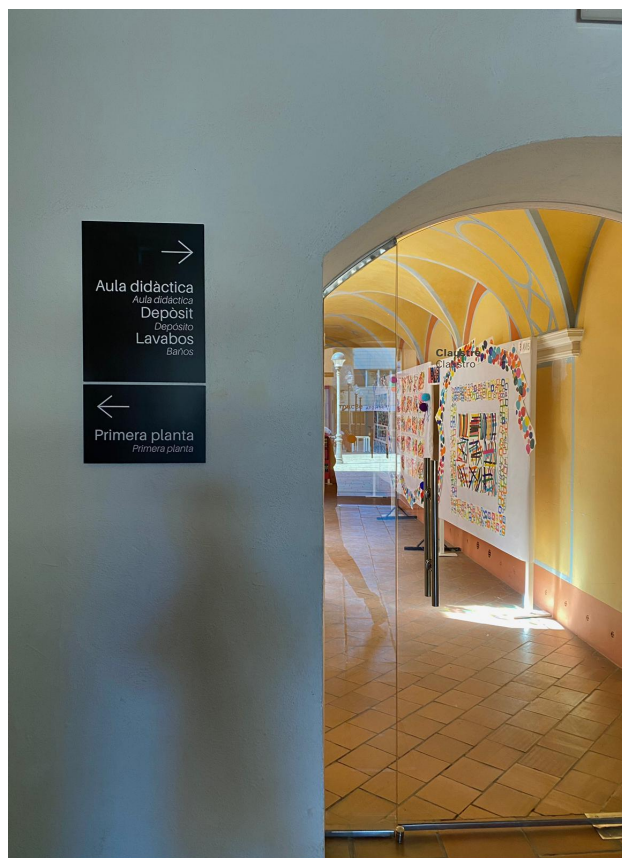
Cinquena sessió

Per a poder afirmar la posada en pràctica d'aquesta sessió, vaig acudir al museu de la meua ciutat, conegut com el Mucbe, per tal d'obtenir informació donant-li així autenticitat a la meua proposta. El Mucbe es tracta d'un antic convent de franciscans de 1578, rehabilitat per a albergar el museu actual, inaugurat en 2005. En aquest es pot visitar una exposició permanent de les restes arqueològiques del Poblament Ibèric Puig de la Nau, a més d'exposicions provisionals i itinerants repartides en les seues tres plantes.

Una vegada dins de la galeria, em va atendre una treballadora, i vaig mantenir una conversa amb ella. Em va informar que per a aquesta mena de propostes, exposicions, o tallers d'índole infantil i didàctic, es fa ús de la sala del claustre, és a dir, la part exterior del museu formada per dues plantes. Com a dada graciosa i curiosa, la meua estada en el Mucbe va ser més llarga de l'esperada, ja que, ni fet a propòsit, hi havia una exposició artística infantil, tal com es mostra en la fotografia inferior i en l'Annex IV. En la xicoteta xarrada que vam tindre, em va estar contant que

sense cap mena de problema podria dur-se a terme una exposició/taller, que simplement a tindre en compte que cal enviar una sol·licitud a l'Ajuntament, i que és aconsellable fer-ho amb molta antelació; a més, com a última recomanació, em va dir que el mes de maig és molt bona època per a programar aquest tipus de propostes, és més, que actualment disposaven d'una exposició artística realitzada en un col·legi, que podia passar a donar una ullada i gaudir de l'exposició.

Una vegada tenint confirmada la disponibilitat del museu, i per tant, la realitat de la meua proposta, aquesta cinquena sessió (que es duguen a terme 5 o 6 sessions dependrà del procés creatiu de l'aula) consistirà a projectar mitjançant una galeria el treball realitzat. Es posarà en marxa l'execució de l'exposició i la preparació del taller; es transportaran els atrapasomnis i les petxines daurades fins al museu, i s'acomodarà l'exposició. En quan al mural de les petxines pintades de daurat, cada alumne pegarà la seua (en un mural com per exemple el que pot observar-se en l'Annex IV o com en la representació a escala més xicoteta que vaig fer amb els meus cosins i pot examinar-se en l'apartat de Resultats) i es deixaran la resta de petxines pintades a la disposició del públic en algun recipient o lloc perquè quan acudisca a l'exposició pugui ser partícip de l'obra i pegar i aportar el seu propi "granet d'arena".



Museu Mucbe de Benicarló. XXI Exposició d'Art Infantil. Elaboració pròpia.

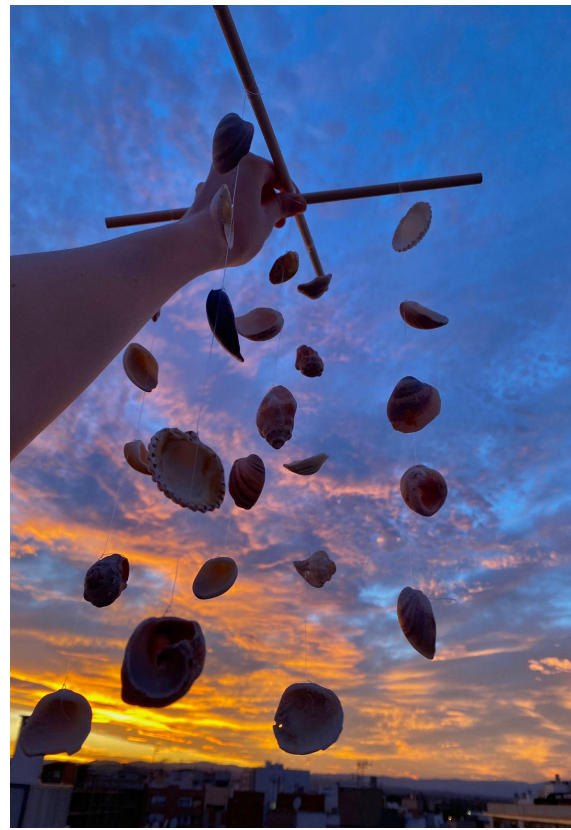
5.4 Resultats

Després d'haver posat en pràctica la meua investigació i proposta, s'han obtingut resultats tant positius com negatius.

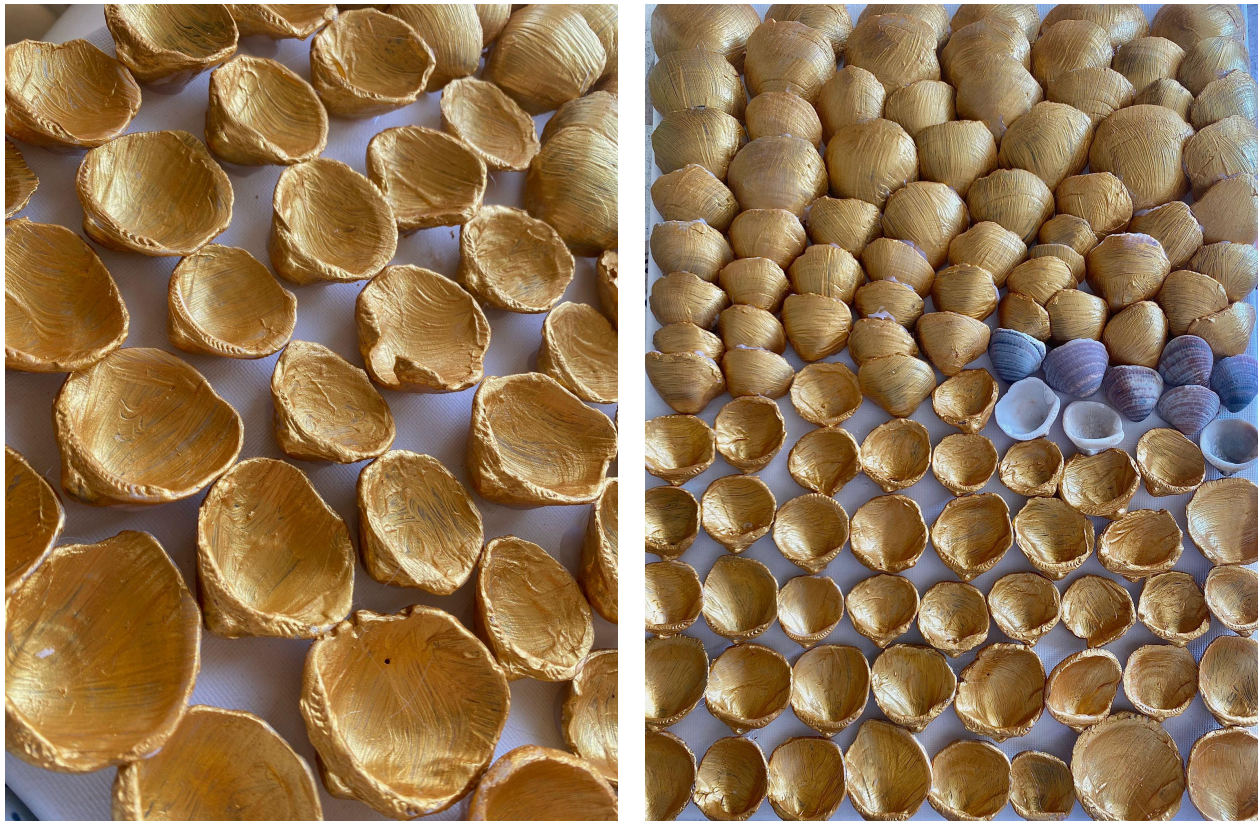
Com a punts forts i positius a destacar, poder haver dut a terme de manera real la proposta i tindre contacte amb la persona referent, m'ha facilitat, en gran manera, la redacció d'aquest tfg, i evidentment, la credibilitat d'aquest. La participació dels meus dos cosins ha sigut clau en l'elaboració de tota la proposta, sense ells no podria tindre fruits tangibles del meu treball i per tant no hi hauria un manteniment o base que donés equilibri i que es tractés d'una situació creïble.

D'altra banda, com a punts negatius a assenyalar o a millorar, trobem la problemàtica que vam tindre els meus cosins i jo amb fer forats a les petxines (encara que moltes ja tenen de per si mateix un orifici xicotet, havien unes altres que no); es pot fer però és bastant complicat, amb la qual cosa cal tindre en compte que en recol·lectar les petxines, si poden tindre ja una obertura per a poder passar el fil de pescar, serà més senzill de manipular el material. Un altre matís important és el de la pistola de silicona; considere que si haguérem utilitzat cua transparent potser no es veuria de forma tan evident en algunes parts del mural.

Analitzant objectivament l'expectativa inicial versus la realitat, puc afirmar que els resultats han sigut els esperats malgrat alguns detalls a tenir en compte.



Resultat 1. Elaboració pròpia.



Resultat 2. Elaboració pròpia.

6. CONCLUSIONS

Per a sintetitzar i donar per finalitzat el treball, es donen per aconseguits els objectius de la proposta. Després de la posada en pràctica amb els meus cosins, els vaig donar a conèixer les metes que buscava el meu treball, i si consideraven que s'havien complert; la seua resposta va ser que sí. Actualment, coneixen a una artista contemporània de la zona, han pogut experimentar en primera persona el concepte de *objet trouvé*, s'han qüestionat sobre l'entorn que els envolta i han posat més atenció en detalls quotidians, i finalment, han comprès el valor que té tot aquest procés creatiu del qual han sigut participants.

Com a artífex d'aquesta proposta, m'emporte amb mi una sensació agradable i de satisfacció pel treball efectuat. Recorde l'última conversa que vaig mantenir amb els meus cosins sobre aquesta investigació, i va ser bastant reflexiva. Els tres arribarem a la mateixa conclusió, i és que hi ha detalls quotidians que se'ns escapen, que sempre han sigut aquí, i potser és aquest el problema, que el sempre estar, ha fet que acaben passant desapercibuts.

Més prop del que ens pensem, tenim enfront de nosaltres un tresor, només cal obrir els ulls per a veure'l.

7. BIBLIOGRAFIA I WEBGRAFIA

Azúa, M. (1999). *Basic house*. [Peça/instal·lació]. Colecció permanent del MoMa de New York des del 2007. <https://www.martinazua.com/es/producto/casa-basica/>

Barbe-Gall, F. (2009). *Com parlar d'art als infants*. Editorial Nerea.

Broodthaers, M. (1965). *White Cabinet and White Table* [Peça/instal·lació]. MoMA, New York. <https://barbarapicci.com/2022/05/20/white-cabinet-and-white-table-by-marcel-broodthaers/>

DECRET 106/2022 de 5 d'agost, del Consell d'ordenació i currículum de l'etapa d'Educació Primària. [2022/7572]. https://dogv.gva.es/datos/2022/08/10/pdf/2022_757

Del Cerro Cusidó, A. (2021). Els museus, els eters oblidats a l'escola. *Comunicació Educativa*, (34), 91–110. <https://doi.org/10.17345/comeduc202191-110>

Emergents. (12 de desembre, 2018). Anna Talens i Lebré [Video]. Á punt. https://www.apuntmedia.es/programes/emergents/12-12-2018-anna-talens-lebre_134_1392071.html

García Renata, J.Á.,(2012). La Educación Emocional, su importancia en el proceso de aprendizaje. *Revista Educación*, 36(1), 1-24. <https://www.redalyc.org/pdf/440/44023984007.pdf>

Hamilton, A. (2007). *Indigo blue* [Peça/instal·lació]. San Francisco Museum of Modern Art. <https://cal.msu.edu/news/ann-hamilton-to-present-signature-lecture-on-april-16/>

Ivcevic, Z., Hoffmann, J., Brackett, M., Clouder, C., Santos, A., Bamford, A., Papatzikis, E., Albano, A., Price, G., Brierley, D., Kokkonen, M. (2014). *Artes y emociones que potencian la creatividad*. Fundación Botín.

https://www.fundacionbotin.org/89dguuytdfr276ed_uploads/EDUCACION/creatividad/artes%20y%20emociones%202014/2014%20Informe%20Creatividad%20ES.pdf

Klein, J. y Klein, S. (2013). *¿Arte contemporáneo? Guía para niños*. Editorial Nerea.

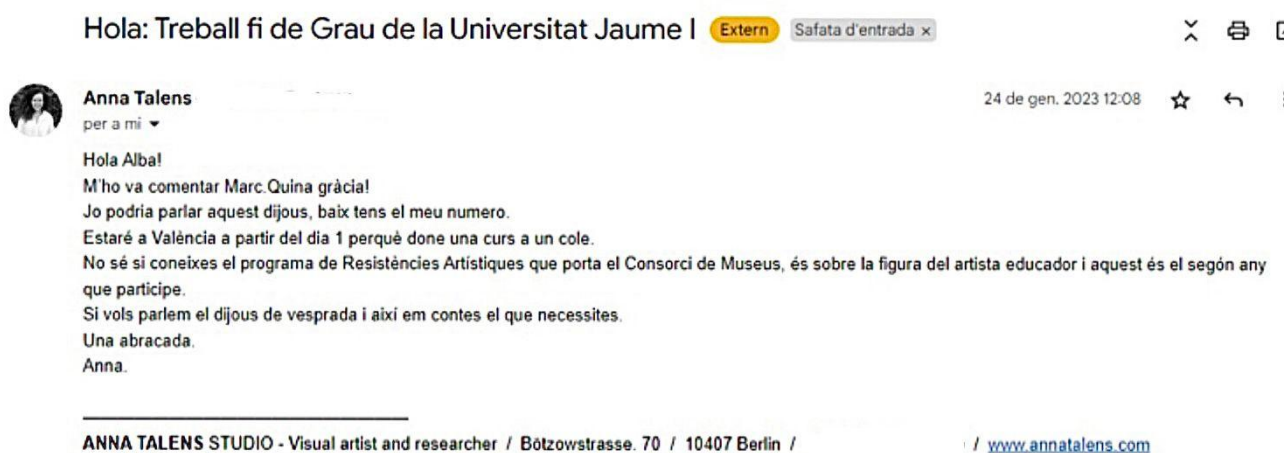
Talens, A. (2013). *Red de niebla* [Peça/instal·lació]. Espace Surplus Berlín. <https://masdearte.com/especiales/anna-talens/>

Talens, A. (2014). *Beauty and decay* [Peça/instal·lació]. Edifici de Wallstrasse 84-85 de Berlín. <https://masdearte.com/especiales/anna-talens/>

White, P. (2018). *Small World* [Peça/instal·lació]. Galería Elvira González. <https://elviragonzalez.es/exposicion/pae-white-small-world-2018/>

8. ANNEXOS

- Annex I: primer correu electrònic d'Anna Talens



Primer contacte amb Anna Talens per correu electrònic. Elaboració pròpia.

- Annex II: entrevista a Anna Talens

Alba: Quan et bolques a l'art i per quins motius?

Anna: Recorde des de la infància una habilitat especial amb les mans i la tendència a pensar molt les coses. També admirava molt a les persones que llegien, que tocaven algun instrument. I a casa els meus pares sempre ens han educat en la cultura i en l'habilitat de fer-te tu les coses. Però crec que el punt d'inflexió va ser quan vaig decidir estudiar Belles arts. Per a mi va significar eixir del poble, anar a València tots els dies i entrar en contacte amb altres persones i dedicar el meu temps a la carrera. Moltes vegades sentia que: "eres massa intel·ligent per a estudiar Belles arts" o "aqueixa carrera no té eixida", però jo sabia que havia de fer alguna cosa perquè aflorara el meu món interior. Un altre punt d'inflexió va ser quan vaig demanar la beca Erasmus per a anar a estudiar a Alemanya, des de llavors el contacte amb altres cultures ha sigut fonamental en la meua vida i en la meua formació. Jo crec que era artista ja des de xicoteta, però era massa complicat per a mi saber que la raó per la qual era diferent, era aqueixa. Sempre pense que és una mica com la història de l'aneguet lleig.

Alba: Com naix la teua inspiració?

Anna: Jo crec que naix de la hipersensibilitat als estímuls exteriors, la llum, els objectes, els colors, les olors. Moltes vegades crec que viu en un espectacle sensorial. Sempre pense que els altres ho senten tot com jo, però fa relativament poc que m'he adonat que la forma en la qual mire i seleccione les coses que m'envolten és diferent, o almenys molt meua. Crec que cada artista es fixa en una cosa, en el meu cas és una mescla d'intuïció i d'investigació. Crec que després de la

tesi, ja no puc entendre la creació sense la investigació, però sempre intente que en el procés creatiu la intuïció siga el motor i que la raó vinga al final.

Alba: significat que té per a tu el concepte *objet trouvé*.

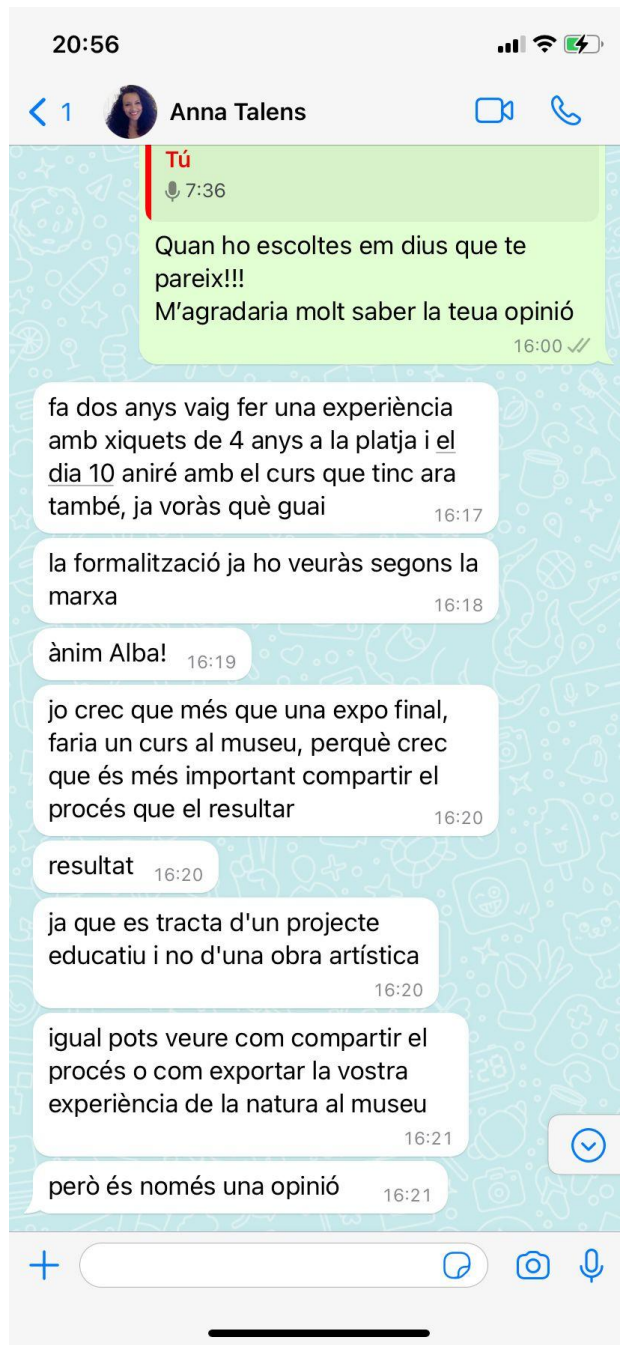
Anna: És un objecte viscut, que ha resultat d'un procés, creat per una matèria, i vinculat al temps al qual pertany. També pot ser un record, un símbol, fer referència a un mite. I és sobretot una excusa perfecta per a construir una nova realitat, que es moga entre la ficció i el missatge. Sempre dic que m'agradaria fer art com si fora un arqueòleg, i crec que és per això que utilitze coses que ja existeixen, per la càrrega de la seua vida anterior o perquè són el fragment a partir del qual poder imaginar.

Alba: Pel que es, els materials que utilitzes en les teues obres tenen un significat, és a dir, tenen un rerefons emocional. Quin significat li donaries a l'arena i a les petxines de la platja?

Anna: M'agrada el simbòlic, perquè conté una cosa màgica i inexplicable, alguna cosa que ens uneix al desconegut, a l'ancestral, a l'interior i als somnis. En la ment de l'artista tot és possible, però el més fort és quan aqueixa idea es converteix en realitat i conserva l'essència de l'imaginat. El poder de la imaginació i la capacitat creativa són dos mitjans de supervivència que ens ajuden a viure la vida amb intensitat i emoció. Jo em sorrenc amb colors, llums, materials, reflexions, relacions entre coses i eduque i enriqueix la meua intuïció a través de l'observació i de la investigació. Crear i dialogar en silenci amb "les coses" en l'estudi em fa molt feliç, i gaudir de l'espectacle dels xicotets fenòmens naturals o de les creacions humanes em fa feliç. Crec que faig art perquè vull que els altres senten la mateixa emoció que sent jo quan trobe alguna cosa que jo no he creat. Estem envoltats de moltes coses, tristes, difícils, desconegudes... però també d'una bellesa infinita i efímera que crec que hem de reconèixer dia a dia i cultivar la seua contemplació com un lloc en el qual refugiar-nos.

Preguntes realitzades a Anna Talens per Google Drive. Elaboració pròpia

- Annex III: conversa de WhatsApp amb Anna Talens



Conversa amb Anna Talens via WhatsApp. Elaboració pròpia.

- Annex IV: exposició infantil al museu Mucbe de Benicarló



XXI Exposició d'Art Infantil. Museu Mucbe de Benicarló. Elaboració pròpia